

Infrastrukturdepartementet

Vår referens/dnr:

Dnr 64/2019

103 33 Stockholm

Er referens/dnr:

I2019/01426/D

2019-05-28

Remissvar

Frågeställningar med anledning av en framtida digital strategi för Europa

Föreningen Svenskt Näringsliv, som beretts tillfälle att yttra sig över rubricerade frågeställningar, vill anföra följande.

Svenskt Näringsliv anser att följande åtgärder är nödvändiga för att stärka konkurrenskraften i dataekonomin:

- Intensifiera arbetet med regelförbättring
- Bygg ut dataöverföringskapaciteten. Stora satsningar krävs för att realisera behovet av digital infrastruktur.
- Verka för en självreglerande industri i syfte att främja digitalisering och ny teknologi.
- Se över gällande lagstiftning för hur data och databasskyddet rättsligt kan stärkas för att skydda innovation och investeringar.
- Förenkla och fullharmonisera dataskyddsreglerna. Anta regelverk som möjliggör företagens fullgörande av internationella krav för stävjande av grov brottslighet.
- Genomlys ePrivacy-förslaget med ett tydligt fokus på dataekonomins potential.
- Inför ett regelverk som möjliggöra innovation, forskning och testning i stängd regulatorisk sandbox-miljö.
- Stärk dataekonomin genom att använda och i offentliga upphandlingar efterfråga ny teknologi, till exempel AI-lösningar.
- Satsa på anslag till AI-forskning och utveckling, i samarbete med näringslivet.

Allmänt

Föreningen har ett ansvar för att företräda sina medlemsorganisationer och företagen i frågor av horisontell betydelse, och med ekonomiska effekter på makroplanet. Detta medför att våra svar inte alltid kan bli detaljerade.

Sverige är mitt uppe i transformeringen till ett helt digitaliserat samhälle. Innovationsmöjligheterna är stora och potentialen för en positiv utveckling betydande. Den strategiska frågan är då hur Sverige och EU kan utveckla en politik för denna omställning där såväl individens, företagets och hela samhällets intressen tas tillvara, på ett långsiktigt uthålligt och balanserat sätt. Att sprida kunskap om den teknologiska utvecklingen är viktigare än någonsin, för att öka individernas trygghet och deras förståelse för vad framtiden kan komma att innebära.

Svenskt Näringsliv uppfattar att det i dagsläget huvudsakligen är rättsväsendet och dataskyddsmyndigheter som formulerar hur Europas digitaliseringspolicy utvecklas. Utan att på något sätt vilja förminska betydelsen av skyddet för den personliga integriteten så efterlyser vi en ny strategi inom EU, där policy för den digitaliserade ekonomin utgår från behoven av utvecklad kompetens inom teknik, innovation och ekonomi. Näringspolitiken behöver inta ett helhetsperspektiv, där policyn för digitaliseringen integreras i all verksamhet avsedd att främja innovation, företagets konkurrenskraft och effektivisering av samhället i stort.

Skyddet av integritet – både den personliga och företagets - är grundläggande för att uppnå tillit till och användandet av digitala lösningar. Nuvarande lydelse i GDPR ger en bra ram, men begränsar utvecklingen av den innovation som är nödvändig för att kunna utveckla en stark digitaliserad ekonomi. Detta förhållande påverkar många viktiga samhällsintressen, inte minst inom vård och omsorg. Vi behöver ifrågasätta dagens struktur och hitta en funktionell balans mellan skyddet för integriteten och behovet av informationsutbyte. Inte minst för forskning och utveckling, både inom privat och offentlig verksamhet, kommer det att bli avgörande för vilka framsteg som kan göras. Regelförbättringar, ordentliga konsekvensanalyser och enklare lagstiftning, som inte överlappar eller onödigt särreglerar olika områden, är nödvändiga.

Departementets frågor och svaren på dem redovisas i det följande.

Tillvarata dataekonomins potential i Europa

1. Beskriv vilka åtgärder som ni bedömer behövs för att tillvarata dataekonomins potential och som samtidigt bidrar till säker, etisk, effektiv och tillgänglig

- i) Användning av data*
- ii) Delning av data*
- iii) Lagring av data*

Angående användning av data

Regelförbättring för användning av persondata

Alla företag, oavsett hemvist, måste tillämpa dataskyddsförordningen, GDPR, när de vänder sig till personer som vistas territoriellt inom EU. Tyvärr är det endast delvis som användande av persondata regleras i GDPR - förordningen utgör bara en bas. Därtill kommer att alla medlemsstater ska anta en kompletterande lagstiftning. Dessutom finns former av *lex specialis* som ger rättslig grund att behandla persondata i enlighet med GDPR.

Under 2018 införde Sverige dataskyddslagen och dataskyddsförordningen, samt DIFS 2018:01 och 02. Medlemsstaterna har infört motsvarande regelverk, men det är delvis stor skillnad på innehållet. Företagen är mycket kritiska till lapptäcket av dataskyddsregler inom EU och de höga sanktionsavgifterna. Detta bromsar Europas konkurrenskraft och företagens affärsmöjligheter inom Europa. Att utveckla ny teknologi, som t.ex. AI, under gällande dataskyddsregler för försäljning till konsument, B2C, eller offentlig verksamhet till medborgare, G2C, blir en utmaning.

Arbetet inom europeiska dataskyddsstyrelsen, EDPB, som har till uppgift att koordinera och ta fram riktlinjer för dataskyddsmyndigheternas regeltillämpning behöver hantera dataskyddet inte bara utifrån integritetsskydd utan även se till det fria flödet av personuppgifter. Detta är centralt för dataekonomins utveckling och Europas konkurrenskraft. EDPB ska samordna dataskyddsmyndigheternas arbete och den publicerar riktlinjer för deras arbete. Därför kommer myndighetens tolkning vara gällande tills rättspraxis ger slutgiltigt besked om tillämpning av dataskyddsförordningen.

Rättssäker användning/behandling:

I Sverige saknas två mycket viktiga lagar för att kunna behandla persondata: *de/s* rätt att behandla personuppgifter mot spärr- och sanktionslistor, så kallad screening av personuppgifter, *de/s* regler i visselblåsarlagen för att ge företag rätt att ta om hand (behandla) visselblåsning på andra än bolagetsledning och styrelse.

Så kallad screening av persondata är ett obligatoriskt led vid exporttillståndansökan hos amerikanska myndigheter. Tillstånd krävs för export till USA, men även till tredje land, om amerikanska komponenter ingår i exportvaran. Syftet är att förhindra grov brottslighet som till exempel terrorism. Det är anmärkningsvärt att ett litet exportberoende land som Sverige inte har ett dylikt regelverk.¹ Regeringen avstod möjligheten att reglera detta i förordningsform men uttalade att detta problem kunde lösas med föreskrifter från tillsynsmyndigheten.² Datainspektionen har fortfarande inte antagit någon föreskrift trots näringslivets uppvakningar för att påminna om att föreskrifterna saknas.

Svenskt Näringsliv efterlyser ett regelverk som gör export möjlig genom att tillåta nödvändiga personuppgiftsbehandlingarna mot sanktions- och spärrlistor.

Därutöver behöver visselblåsarlagen ses över för att ge en laglig grund för så kallad visselblåsning i enlighet med FN:s och OECD:s riktlinjer för hållbart företagande, Corporate Social Responsibility, CSR. En betydligt större krets personer måste kunna visselblåsas för att stävja korruption. Persondatabehandling som avser brottsmisstankar är olaglig om inte medlemsstaterna antagit nationella regelverk.³

Svenskt Näringsliv efterfrågar ett regelverk som överensstämmer med regeringens exportstrategi och förväntan på företag att leva upp till FN:s och OECD:s riktlinjer för hållbart företagande, Corporate Social Responsibility (CSR).

Båda dessa områden måste vara reglerade på EU-nivå för att skapa rättssäkerhet och medge konkurrens på lika villkor. Svenskt Näringsliv understryker vikten av att företag ges

¹ https://www.svensknaringsliv.se/fragor/digitalisering/viktiga-pusselbitar-saknas-nar-gdpr-infors_708184.html

² Prop. 2017/18:105, sid 101

³ I Sverige är den personkrets som kan visselblåsas högst begränsad och dessutom fungerar inte lagen i den globala kontexten. I vissa delar är CSR-efterlevnad löst i Frankrike. Där kan alla som företräder företaget visselblåsas om felaktigheter, även anställda utan speciellt angiven position (NOR: CNIL1721434Z)

samma förutsättningar för persondatabehandling i hela EU. Det behövs ett fullharmoniserat regelverk avseende personuppgiftsbehandling för förhindrande av grov brottslighet. Detta borde ha varit reglerat i artikel 9 i dataskyddsförordningen. För att lösa detta stigma för svenska multinationella företag måste svensk lag, förordning eller föreskrift skyndsamt tas fram.

Etisk dataanvändning

Persondata ska hanteras i enlighet med dataskyddsregelverket. Det är centralt för kundens tillit till och benägenhet att använda digitala lösningar.

Svenskt Näringsliv välkomnar de Etiska Riktlinjer för tillitsfullt AI som EU-kommissionens AI-expertgrupp publicerat. Riktlinjerna innehåller en självcertifiering som företagen kan använda för att skapa etiskt hållbar AI med människan i centrum.⁴

Säker och effektiv

Teknikutvecklingen möjliggör säkrare och mer effektiv hantering av både personuppgifter och maskindata, inte minst genom användandet av algoritmer och AI system.

Offentliga upphandlingar är en viktig marknad för företagen. Det offentliga kan driva dataekonomin genom att i upphandlingar efterfråga digitaliserade lösningar och användande av AI-system. Förutom att på så vis bidra till att stärka dataekonomin i Europa kommer AI-användandet öka både effektivitet och rättssäkerhet i beslut till medborgare och företag.⁵

Säker användning/ konfidentialitet

Nu gällande s.k. ePrivacy-direktiv har setts över. Den föreslagna ePrivacy-förordningen, ePR, är *lex specialis* till dataskyddsförordningen och ingående delar avgörande för möjlig överföring av data. Svenskt Näringsliv, såväl som det europeiska näringslivets paraplyorganisation BusinessEurope, är mycket kritiska till flera av de föreslagna artiklarna.⁶

För att företagen ska kunna bedöma vilket regelverk som ska tillämpas i deras verksamhet behöver de svar på två frågor: Vad ska skyddas av förordningen och vilka företag ska omfattas? Så är ännu inte fallet.

Vår utgångspunkt är att integritetsskyddet vid behandling av personuppgifter mycket väl täcks av dataskyddsförordningen, GDPR. ePrivacy specialreglerar konfidentialiteten vid elektronisk kommunikation. Med konfidentialitetskravet avses skydd av pågående kommunikation från otillåten störning eller ingrepp i kommunikationen av en tredje part. EU-stadgan separerar mellan dessa två grundläggande rättigheter i artikel 7 och artikel 8. På motsvarande sätt behöver tydlighet i avgränsningen göras mellan konfidentialitetsskyddet i ePR (stadgans artikel 7) och dataskyddet i GDPR (stadgans artikel 8).

Sedan ePrivacy-direktivet kom 2002 har en enorm teknisk utveckling skett. Idag är området elektronisk kommunikation så oerhört mycket större och innefattar till exempel online-delning av dokument, online-marknadsföring och appar där användare kommunicerar. Listan kan göras lång och med tanke på den fortsatt snabba teknikutvecklingen behöver dagens

⁴ <https://ec.europa.eu/futurium/en/ai-alliance-consultation>

⁵ Svenskt Näringsliv kommer i slutet av juni 2019 att publicera en särskild rapport om hur den offentliga upphandlingen kan effektiviseras.

⁶ https://www.svensknaringsliv.se/fragor/digitalisering/lat-inte-eprivacy-dranka-digitala-mojligheter_733379.html

översyn av regelverket resultera i en större tydlighet, en klar avgränsning av tillämpningsområdet och ge uttryck för teknikneutralitet.

Den tillträdande kommissionen bör genomlysas ePrivacy-förslaget med ett tydligt fokus på dataekonomins potential. Regleringen bör inte gå längre än vad som är påkallat för att uppnå eftersträvat skydd.

Tillgänglighet

Huvudregeln ska vara att data ska kunna flöda fritt, såväl inom EU som utanför. Internationella dataflöden behöver säkras i handelsavtal och EU måste fortsatt arbeta för att hindra protektionistiska åtgärder.

GDPR-förordningen är endast delvis harmoniserande. Kompletterande dataskyddslagar och övrig nationella *lex specialis* försvårar behandling av persondata. Företagen signalerar att regelverket är mycket betungande och svårtillämpat. Stor osäkerhet råder hur persondata får göras tillgängligt och delas. Här behövs ökad harmonisering på EU-nivå och en genomlysning av regelverket för att åstadkomma regelförbättring bemärkelsen regelförenkling och ordentliga konsekvensanalyser. Detta för att stärka dataekonomin, få bättre konkurrens, öka möjligheten att klara regelefterlevnad.

Angående delning av data

Övergripande måste både avtalsfrihet och näringsfrihet bättre respekteras inom EU för att upprätthålla ett bra företagsklimat som stärker handel, teknikutveckling, konkurrenskraft och därmed välfärd till medborgarna.

Om tillgången på en viss tydligt specificerad typ av data är helt grundläggande för en effektiv konkurrens på en marknad, och där denna data endast finns hos en eller ett fåtal dominerande aktörer, så bör detta hanteras främst genom en effektiv konkurrenstillsyn av ansvariga konkurrensmyndigheter. Konkurrensmyndigheterna kan i detta sammanhang behöva utveckla sina metoder och definitioner, vilket EU-kommissionen för närvarande ser över.⁷

Ökad tillgång till data

Det nya PSI-direktivet ska öka tillgång till offentliga data inom EU, vilken är en viktig pusselbit för att stärka dataekonomin. I nästa steg bör EU främja framtagande av standarder och dataanvändningsavtal för att stödja delning och åtkomst av offentligt finansierade data.

I Sverige kan sannolikt betydligt mer offentliga data delas. Näringslivet efterfrågar både strukturerade data och obearbetade rådata i standardiserat format.⁸ Vi välkomnar fler uppdrag av den typ som nyligen gavs i till Lantmäteriet att utföra, avseende användning av geodata.

⁷ http://ec.europa.eu/competition/information/digitisation_2018

⁸ Se artikel [Förbättra tillgängligheten av offentliga data](#)

Angående lagring av data

I förordningen om fria dataflöden⁹ ges medlemsstaterna rätt att begränsa dataflödet om allmän säkerhet kan åberopas. För att stärka dataekonomin behöver regelverket vara tydligt och förutsägbart. I dagsläget är det oklart vad som kan anses vara allmän säkerhet. Dataekonomin med allt fler uppkopplade produkter och tjänster kräver stabila molntjänstlösningar som fungerar och är lagliga att använda över medlemsstatsgränser.

Det finns goda möjligheter att utnyttja befintliga kommersiella molnlösningar. Med hjälp av kryptering och virtuella partitioner kan data hållas åtskild och säkras mot både intrång och manipulering. För de kommersiella aktörerna är förtroende avgörande varför säkerhet är en central fråga.

Eventuella restriktioner av hur data får lagras bör framför allt styras med relevanta tekniska krav på säkerhetsnivåer och tillgänglighet för nationella myndigheter. Undantag från datalokaliseringförbud måste vara väl motiverade, proportionerliga och förutsägbara.

Att döma ut användningen av kommersiella molntjänster i offentlig verksamhet hämmar dessutom möjligheten att dra nytta av den snabba teknikutvecklingen som Sverige och Europa behöver stärka.¹⁰ Svenskt Näringsliv anser därför att en EU-gemensam lösning av hur molntjänster ska hanteras av offentliga myndigheter behövs.

2. Ange om ni bedömer att det finns behov av att klargöra ägandeförhållanden av data och, om relevant, för vilken typ av data. Ange även om eventuella behov är sektorsspecifika.

Begreppet "data" avser en företeelse där den rättsliga ställningen är oklar.¹¹ Ur investeringssynpunkt är det centralt att företagen kan skydda och använda egna data för att produktutveckla, hitta innovativa lösningar och därigenom få utväxling på gjorda investeringar. Användandet av data ska regleras enligt den allmänna principen om avtalsfrihet. Först om man kan konstatera ett marknadsmisslyckande ska lagstiftning på EU-nivå initieras. Detta har skett i den av EU-institutionerna framförhandlade förslaget till ny plattformregleringen om oskäliga avtalsvillkor.¹²

Det är oklart i vilken mån data omfattas av regler inom områdena företagshemligheter och immateriella rättsskydd. Här kan särskilt två exempel lyftas.

Inom upphovsrätten uppställs ett krav på originalitet för att ett upphovsrättsligt skydd ska kunna komma ifråga. För företag, inte minst start-ups, är det mycket viktigt att snabbt kunna söka patent för ny kod som strukturerar data. Data i sig torde sällan eller aldrig nå det krav som uppställs för upphovsrättsligt skydd. Därför är skyddet för databaser mycket viktigt. Skyddet för databaser har inte ett krav på originalitet, utan ett centralt krav är istället att databasen är resultatet av en väsentlig investering.¹³ Dagens moderna databaser kräver dock inte alltid en väsentlig investering och därför behöver skyddet av databaser ses över. Rättsligt skydd för databaser är minst lika stort som tidigare.

⁹ Artikel 4 förordningen (EU) 2018/1807 om fria dataflöden

¹⁰ eSam, "Rättsligt uttalande om röjande och molntjänster"

¹¹ Data återfinns till exempel som begrepp i dataskyddsförordningen (persondata) och i förordningen om fritt dataflöde (icke-persondata).

¹² Förordning om främjande av rättvisa villkor och transparens för företagsanvändare av onlinebaserade förmedlingstjänster (2018/0112 (COD)).

¹³ 49 § upphovsrättslagen (SFS 1960:629).

I regleringen om företagshemligheter är det som omfattas av skyddet information, inte data. Begreppet torde vara uttryckligen valt för att markera att det inte räcker med uppgifter i sig utan måste vara sådant som, även enskilt, har ett visst informationsinnehåll.

Exakt var denna gräns ska gå är oklar. Tidigare har gränsdragningen mellan information och de anställdas tysta kunskap varit föremål för rättsliga oklarheter, vilket har behövt klargöras i ett stort antal mål. Rättsosäkerheten i gränsdragningen mellan data/uppgifter och information skulle potentiellt kunna vara lika stor.

Många företag utgår från att "de äger sina data", men den rättsliga grunden för detta ägande är alltså oklar. De skydd som kan aktualiseras är möjligen de allmänna straffrättsliga reglerna kring dataintrång, se 4:19 c brottsbalken (SFS 1962:700). I den lagstiftningen är det begreppet uppgifter som används.

Svenskt Näringsliv anser att både den svenska regeringen såväl som EU-kommissionen bör verka för industrins självreglering och värna den allmänna principen om avtalsfrihet.

Svenskt Näringsliv ser ett behov av att se över gällande lagstiftning för hur data och databasskyddet rättsligt kan stärkas för att skydda innovation och investeringar.

3. Ange om ni bedömer att det finns några styrkeområden eller branscher som ur ett dataekonomiskt perspektiv är särskilt angelägna för Sverige.

Sverige har en styrka i sin offentlighetsprincip och lång tradition av att samla offentliga data. Sannolikt kan betydligt mer offentliga data delas. Näringslivet efterfrågar både strukturerade data och obearbetade rådata i standardiserat format.¹⁴ Men det finns en tveksamhet om när och ibland okunnighet om att data ska tillhandahållas. Om offentliga data skulle tillhandahållas fritt och digitalt så skulle det underlätta vidareutnyttjande och skapa förutsättningar för innovation och företagande.

Ingen bransch kan avfärdas som oviktigt för Sverige, oavsett om man ser till BNP-bidrag, export och import, sysselsättningsandel etc. Vad som kan anses "angeläget" beror helt och hållet på vilket perspektiv man väljer att anlägga. Det står dock fullt klart att alla branscher kommer att påverkas av den digitala utvecklingen. En allmän inställning skulle dock kunna vara att all exportberoende näringsverksamhet, oavsett om den avser varor eller tjänster, också i fortsättningen kommer att ha stor betydelse för den svenska samhällsekonomins styrka.

Förutsättningar för ökad e-handel

4. Beskriv eventuella förslag som ni bedömer kan underlätta och skapar förutsättningar för gränsöverskridande e-handel på EU:s inre marknad.

EU bör inleda arbetet med att införa ett fullharmoniserat regelverk för konsumentskydd – oavsett vilken försäljningskanal som används. Företag ställs inför 28 olika konsumentregler, som till exempel olika garantiperioder och olika regler om erkännande av varor. Följaktligen måste handlarna investera både tid och pengar för att kartlägga de nuvarande reglerna på

¹⁴ Se artikel [Förbättra tillgängligheten av offentliga data](#)

den inre marknaden. Lagstiftningen måste vara så robust att den är möjlig att tillämpa på nya tekniska lösningar och modernt användande av plattformar.

En ökad harmonisering av upphovsrätten är också nödvändig för att få bort hinder för ökad e-handel. Det nyligen antagna direktivet ger ett tämligen stort utrymme för medlemsstaterna att utforma genomförandet på olika sätt. Det leder till att det även i fortsättningen kommer vara stora rättsliga skillnader för företagen att hantera.

E-handeln är global. Ett problem för importörer och säljare inom EU är att de måste efterleva produktregler som en konsument inom EU i praktiken aldrig kan göra gällande mot leverantör från tredje land. Harmoniserade produktregler som kan göras gällande mot alla säljare till konsumenterna inom EU är nödvändiga.

Effektiva, säkra och harmoniserade betalningslösningar är en förutsättning för att e-handeln ska fungera. Initiativ om standardiserade betalningslösningar som kan göras tillgängliga på hela den inre marknaden behövs

Idag finns 82 momsstatser inom EU. Regelverket är svårt att överblicka och harmonisering skulle underlätta gränsöverskridande handel. MOSS underlättar men behöver utvecklas ytterligare.

Högsta kvalitet i infrastrukturen för datakommunikation krävs och måste expandera i linje med kraven på hastighet och bandbredd. Det är i detta avseende viktigt att inte låsa sig för utbyggnad av vissa system eller viss teknik. Det som är viktigt är den kapacitet som kan ställas till förfogande.

5. Vilka är de största nationella handelshindren som ni identifierat på den digitala inre marknaden? Har ni identifierat skillnader i nationella regler som gör det svårare att sälja varor och tjänster digitalt över gränserna inom EU? I så fall vilka?

Divergerande dataskyddsregler, konsumentskyddsregler, produktsäkerhetsregler, varierande momsstatser, krav på registrerat företag i medlemsstaten och/eller bankkonto samt krav på registrering av toppdomän.

Delningsekonomin

6. Konkreta förslag på EU-nivå som kan bidra till en hållbar delningsekonomi.

Det finns ett stort behov av att definiera vad som avses med begreppet förmedling i mervärdesskattelagen (ML) och i EU:s mervärdesskattedirektiv (direktivet). Begreppet förmedling är en central fråga vars betydelse har ökat i takt med den digitala handeln och delningsekonomin som görs möjliga via appar i mobiltelefoner och andra plattformar. Med särskilda bestämmelser avseende plattformarnas roll som uppbördsmän för moms och när plattformarna anses möjliggöra transaktioner, krävs tydligare definitioner för att kunna tillämpa reglerna på ett rättssäkert sätt. Idag råder det en oklarhet vilken part som ska debitera, fakturera och redovisa moms. I det fall Skatteverk eller domstol anser att viss part ska anses agera förmedlare och detta medför en förändrad momsbeskattning, kan det vara svårt att i efterhand korrigera transaktioner och att kräva kompensation av en köpare eller annan part i en försäljningskedja för tillkommande moms eller påverkad avdragsrätt. Sådana

brister drabbar företag, föreningar, organisationer och även privatpersoner som agerar inom delnings- och cirkulär ekonomi.

Svenskt Näringsliv har därför gjort en hemställan om att flera åtgärder måste genomföras kring begreppet förmedling i momshänseende.¹⁵ Skatteverket måste förtydliga vad de anser ska gälla vid viss förmedlingssituation. Begreppet måste definieras i momslagen och de idag 13 oklara begreppen måste ersättas. Vidare måste Sverige arbeta för att införa en tydlig definition av förmedling i EU:s momsdirektiv.

Plattformer

7. Beskriv eventuella konkreta förslag som kan bidra till att främja den globala konkurrenskraften för svenska plattformsföretag.

Den globala konkurrenskraften hos svenska plattformsföretag är först och främst avhängig deras affärsidéer, men principen om nätneutralitet, att alla data som förmedlas över internet behandlas lika, har tjänat Europa väl, inte minst för innovativa företag som Spotify och Skype. Men internet har också stärkt traditionella företag och skapat möjligheter till framväxten av delningsekonomin. Sammantaget har detta skapat ökad konkurrens och dynamik. Internet bör därför fortsättningsvis vara en digital motorväg med så lite barriärer som möjligt.

På sikt kan det dock tänkas att stora ekonomier försöker avskärma sina egna plattformsföretag från den globala konkurrensen. Vad EU möjligen kan åstadkomma är, att i samtliga handelsavtal infoga bestämmelser om konkurrens på lika villkor mellan parternas respektive plattformsföretag. Detta innebär förbud mot krav på att data måste fysiskt lagras i kundlandet.

Svenskt Näringsliv välkomnar den framförhandlade EU-förordningen som avser att minska förekomsten av oskäligen avtalsvillkor mellan så kallade plattformsföretag och de företag som utbjuder produkter eller tjänster, se not 7.

Innovation och tillväxt

9. Beskriv eventuella konkreta initiativ för att främja den globala konkurrenskraften för svenska företag, inklusive start-ups.

Sätt som mål att på årlig basis minska regelbördan - Näringslivets Regelnämnds redovisning av svenska företags upplevda regelbördor år 2018 visar en ökad upplevd regelbörda över tid. Målsättningen borde vara att den upplevda regelbördan ska minska på årsbasis. Många och krångliga regler inverkar negativt på konkurrenskraften.

Undvik överimplementering av europeiska direktiv – Lagstiftning som går längre än det som fattas på europeisk nivå hämmar konkurrenskraften och därmed tillväxten.

¹⁵ Hemställan [Åtgärda begreppet förmedling i momshänseende](#)

10. Vilka åtgärder krävs för att främja användningen av nya teknologier, inklusive AI, i Europa?

Skapa möjlighet att testa och innovera i öppna testbäddar och regulatoriska sandboxar (skyddad miljö) där begränsande regelverk inte behöver tillämpas. Därutöver krävs robusta regelverk. Principbaserade lagar ger förutsägbara, stabila och teknikneutrala regler som kan gälla över tid. Den sortens lagar och regler skulle förbättra innovationsvillkor och global konkurrenskraft, trots att teknikutvecklingen fortsätter att utvecklas snabbt. Vidare bör gemensamma industriframtagna standarder på internationell nivå eftersträvas.

Befintlig lagstiftning bör ses över för att bli anpassad till ny teknologi såsom AI, t.ex. produktsäkerhetsdirektivet, produktansvarsdirektivet och maskindirektivet.

Använd offentlig innovationsupphandling. Enligt EU-kommissionens egen uppgift allokeras värden motsvarande 14 procent av EU-ländernas samlade BNP till offentlig upphandling. Det innebär att det är enorma summor som skulle kunna användas strategiskt för att utveckla, testa och implementera ny teknologi.

11. Beskriv vilka EU-gemensamma insatser på AI-området som ni bedömer skulle skapa störst mervärde ur ett svenskt perspektiv.

Betydligt utökade möjligheter att på enkelt sätt kunna ta del av offentliga data i ett användarvänligt format. För att AI ska kunna fungera väl krävs högkvalitativa data. Den rättsosäkerhet som finns kring data som företagsdata (se svaret på fråga 2) behöver klargöras. Detta behöver ske på EU-nivå, eftersom det annars finns en risk att olika lösningar väljs. Olika lösningar skulle sannolikt begränsa företags möjligheter att verka inom hela den inre marknaden.

12. Beskriv eventuella initiativ som främjar tillgången till och användandet av möjliggörande infrastruktur, såsom 5G?

Vad gäller 5G och annan trådlös teknik behövs enhetliga regler för och tillgång till nödvändigt spektrum. Spektrum behöver skyndsamt göras tillgängligt på ett samordnat sätt i medlemsländerna.

13. Beskriv vilka åtgärder som kan bidra till säkerheten i användandet av nya teknologier och möjliggörande infrastruktur.

Skapa medvetenhet om cybersäkerhet. Nya teknologier skapar möjligheter, men också utmaningar. Detta gäller särskilt för produkter som kopplas upp. Det behövs en generell kunskapshöjning (genom exempelvis informationskampanjer, myndighetsinformation och kurser, inte minst riktat mot mindre företag, om vilka hot som finns, vilka ackurata skyddsåtgärder som kan vidtas och verktyg för att kunna kontrollera säkerheten när nya teknologier implementeras.

Synliggör innebörden i de etiska riktlinjerna om AI – Det finns en oro hos Europas beslutsfattare såväl som delar av befolkningen, att de AI-tillämpningar som finns i USA och Kina skapar mer skada än nytta. Detta kan extrapoleras till en generell misstro mot AI och nya teknologier. EU-kommissionens riktlinjer för etisk AI kan i detta avseende vara en motvikt och synliggöra att AI-tillämpningar kan utvecklas och implementeras utan att ge

avkall på säkerhet eller etiska värden. Detta arbete kan vara en inspiration för andra nya teknologier.

Digital kompetens

Fråga 14. Beskriv eventuella europeiska åtgärder som skulle skapa ett mervärde för svenskt vidkommande avseende tillgång till digital spetskompetens och matchning av utbud och efterfrågan av digital kompetens.

Det behövs försörjning med spetskompetens inom alla sektorer för att stimulera innovation och införande av ny teknik. I takt med att medarbetares arbetsuppgifter förändras med ny teknik ökar behovet av kompetensuppdatering eller omskolning. Detta är i första hand en nationell kompetens, men EU bör verka för att de nationella utbildningssystemen ses över.

”Digital spetskompetens”, så som frågan bör förstås, skapas främst i högklassiga utbildningsinstitutioner. Åtgärder på EU-nivå för att främja den åsyftade kvaliteten kan främjas genom riktade anslag till ”digital” forskning. Man kan också tänka sig att det byggs upp en (frivillig) europeisk databas över personer med examina i relevanta ämnen och deras kontaktuppgifter. Nota bene att vad som kan anses utgöra ”digital spetskompetens” inte nödvändigtvis är strikt kopplat till institutioner som sysslar naturvetenskap, teknik eller matematik, så kallad STEM-utbildning.

Digital säkerhet

15. Konkretisera eventuella initiativ på europeisk nivå som kan bidra till digital säkerhet; exempelvis behovet av och formerna för gemensam kravställning.

EU måste ta behovet av cybersäkerhet på allvar, och cyberkriminalitet måste bekämpas. Medlemsstaterna har själva ett stort ansvar i detta, men EU har i sin roll som världens största marknad, som biståndsgivare, handelspartner och en tung röst i internationella organisationer helt andra förutsättningar att påverka länder att agera på ett sätt som överensstämmer med EU:s intressen i denna fråga. EU:s enorma kollektiva förhandlingskraft och ”handelsvapnet” kan användas som ett instrument för applicera tryck på stater för att de ska vidta åtgärder mot statsunderstött cyberspionage eller annan cyberbrottslighet. Samarbete med andra likasinnade stater utanför EU bör prioriteras för att ytterligare stärka den kollektiva förhandlingskraften.

EU bör också agera för att ytterligare förbättra förutsättningarna för gränsöverskridande samverkan mot cyberbrottslighet både inom EU och utanför. Med tanke på att cybersäkerhetsexpertis är en bristvara bör även EU agera för att främja ny utbildning och forskning på området. Säker kommunikation och starka krypteringslösningar är bra, därför bör EU motverka krav på mindre säker kommunikation genom krav på bakdörrar eller tillhandahållandet av kryptonycklar för att förenkla staters åtkomst till företagens kommunikationer.

Svenskt Näringsliv välkomnar i princip införandet av den s.k. Cyber Security Act, men vidhåller bestämt att den modell som valts för certifiering av säkerhetsprodukter (såväl hård- som mjukvara) är alltför inskränkande. Företagen borde åtminstone ha getts möjlighet till så

kallad självcertifiering avseende säkerhetsnivå 2. Så kallad tredjepartscertifiering kommer i praktiken att leda till betydande merkostnader, sannolikt utan mätbara effekter på den reella säkerhetsnivån.

Standardisering för att främja digitalisering

16. Beskriv vilka åtgärder på standardiseringsområdet som skulle främja digitaliseringen i Europa och stärka Europas globala konkurrenskraft.

För att IoT-tekniken ska fungera och utvecklas måste också överföringen av data fungera. Här behövs branschöverenskommelser och standarder för kompatibla format. De ska arbetas fram av företagen, som kan tekniken och har kunskap om vilka avtalsöverenskommelser som fungerar i olika affärsmodeller. Vi vill särskilt lyfta det samarbete som inletts mellan Patent- och registreringsverket och Svenska Institutet för Standardisering. Dessa båda organ ser betydelsen av att tydligt koppla innovation, immaterialrätt och standarder. Om detta samarbete blir lyckat kan det mycket väl tjäna som föredöme för andra EU-länder.

Områden som Europeiska kommissionen bör fokusera på inom ramen för en digital strategi för Europa.

Svenskt Näringsliv anser att den tillträdande EU-kommissionen bör koncentrera sina insatser inom följande områden.

- Intensifiera arbetet med regelförbättring
- Bygg ut dataöverföringskapaciteten. Stora satsningar krävs för att realisera behovet av digital infrastruktur.
- Verka för en självreglerande industri i syfte att främja digitalisering och ny teknologi.
- Se över gällande lagstiftning för hur data och databasskyddet rättsligt kan stärkas för att skydda innovation och investeringar.
- Förenkla och fullharmonisera dataskyddsreglerna. Anta regelverk som möjliggör företagens fullgörande av internationella krav för stävande av grov brottslighet.
- Genomlys ePrivacy-förslaget med ett tydligt fokus på dataekonomins potential.
- Inför ett regelverk som möjliggöra innovation, forskning och testning i stängd regulatorisk sandbox-miljö.
- Stärk dataekonomin genom att använda och i offentliga upphandlingar efterfråga ny teknologi, till exempel AI-lösningar.
- Satsa på anslag till AI-forskning och utveckling, i samarbete med näringslivet.

FÖRENINGEN SVENSKT NÄRINGSLIV

Göran Grén

Carolina Brånby